

СИГУРНОСТ ВСЕКИ ДЕН

БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ
ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА

✉ Гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А
☎ +359 (0) 2 915 98 20, 📠 +359 (0) 2 954 95 93, www.bfsa.bg

**Заключителна среща по международен проект RER/5/06 с
Международната Агенция по Атомна Енергия, Виена, Австрия за
Координиран контрол на възникващи и нововъзникващи
трансгранични инфекции по животните**

От 16-18 октомври 2013 г. във Виена, Австрия се проведе работен семинар на тема: „**Координиран контрол на възникващи и нововъзникващи трансгранични инфекции по животните**“, организиран по Международен проект RER/5/06 с МААЕ и Обединения Център за научни изследвания и здравеопазване на животните между ФАО и Агенцията (**Animal Production and Health Section of the Joint FAO/IAEA Division**).

В работната среща участваха представители на Македония, Черна Гора, Гърция, Латвия, Унгария, Беларус, Албания, Хърватска, Кипър, България, Сърбия, Таджикистан, Киргизстан и Грузия. В рамките на 20 мин. всяка страна представи най-важните постижения по проекта за трансфериране на научни знания и издигане готовността на страните за посрещане на нуждите от координирани действия за контрол и ерадикация на важни трансгранични инфекции с особено значение за националното стопанство, а като зоонозни заболявания, имащи и отношение към общественото здраве. Всяка страна представи най-важните за нея ползи от развитието на проекта. Основно се наблегна на получаването на техническата помощ, изразяваща се в обучението на специалисти по диагностиката, епизоотологията, профилактиката и контрола на КЧС, АЧС, Западно-Нилска треска, Инфекциозна анемия по конете и Хепатит Е. В течение на проекта са били организирани три курса за краткосрочни специализации в лабораториите на МААЕ – Виена, в Сайбърсдорф и Контролния Ветеринарен Институт в Измир, Турция. От страна на България по този проект са обучавани специалистите – Кирил Димитров - вирусолог, РДЛ по „Инфлуенца А и Нюкаслска болест“ гр. Аксаково, Варна, Искра Генова – мол. биолог, Милко Петров - Вирусолог от секция „Екзотични и особено опасни инфекции“ – ИДНИВМИ, София. Обучавани са специалисти и от ВУЗ по Ветеринарна медицина в София и Ст. Загора.

За следващия програмен период за финансиране на проекти от МААЕ страните участнички се договориха за продължаване на проекта, като в него се наблегне на векторно-преносимите инфекции – Треска от Западен Нил, Треска от долината на Рифт, Конго-Кримска Хеморагична треска. Приемането на апликационните форми ще започне в началото на 2014 г., а реализацията на проекта – в периода 2015-2017 г. За целта се създаде работна група по векторите и разработването на обща стратегия за ползване на досега съществуващата база данни за съответните вектори – комари, куликоиди, кърлежи за заболяванията, включени в този проект, както и географското им разпространение и значение за съответните заболявания.

Като лектори в семинара от страна на организаторите бяха представени проф. Жозе Вицкаино от университетите Компултенсе – Мадрид, Испания. Той изнесе цикъл от лекции за Африканската чума по конете, Африканската чума по свинете, Класическата чума по свинете и направи разбор на направени симулативни упражнения за болестта шап по чифтикопитните и Африканска чума по свинете в Испания. Отбелязани бяха най-често срещаните грешки и слабости при такива упражнения и разминаването на симулацията с реалните условия при борбата и потушаването на огнища в реална обстановка.

Проф. Адама Диало от лабораторията на МААЕ в Сайбърсдорф изнесе лекция за епизоотичната ситуация с чумата по дребните преживни животни и нейната експанзия в световен мащаб в последните години. Отбелязва се, че след ерадикацията на чумата по едрите преживни животни (Rinderpest), Чумата по дребните преживни (PPR) отбелязва световен тренд на експанзия и застрашава значително страните с развито овце и козевъдство и може да доведе до недостиг на животинска продукция в редица региони на Азия и Африка. Като инфекция, циркулираща и нанасяща щети в Турция и особено с нейната азиатска част-Анадола, в последните няколко години тя се среща и в Европейска Тракия в региони, граничещи с България (Киркларели, Одрин и Чанакале). Тя, заедно с появата на шарка по овцете и козите в Европейската част Турция е сигурно доказателство за нелегално и нерегламентирано движение на преживни животни през проливите, въпреки поетите от ветеринарните власти на Турция задължения за недопускането им. Това особено ярко се манифестира около и след религиозния фестивал Курбан Байрам, като останалите и нереализирани животни в събирателните пунктове около кланиците на Истанбул се разпродават на безценица поради икономически причини.

Проф. Чарлс Ламие, също от лабораторията на МААЕ в Сайбърсдорф представи най-новите постижения в диференцирането на шарковите вируси по овцете и козите с помощта на молекулярно-биологичните методи за нуждите на епизоотологията. До сега вирусите предизвикващи заболяванията шарка по овцете, шарка по козите и Lumpy Skin Disease- LSD (Заразен нодуларен дерматит) по говедата се класифицираха като шаркови вируси от род *Capripoxvirus* на подсемейство *Chordopoxviridae*. Именуването обаче на вирусите в практиката се основаваше на вида животни от които те се изолираха. Поради факта, че те циркулират при тези преживни или понякога са общи и за трите вида животни, това водеше до затруднения и объркване при отчитане на тяхната патогенност, вирулентност или за епизоотологията на заболяването. С използването на най-съвременни молекулярно-биологични методи като пълен геномен секвентен анализ се слага „ред в хаоса“ и тези вируси могат вече да се определят с абсолютна точност към кой животински вид принадлежат.

Проф Стефан Зентара от Института Мезон Алфорд –Париж Франция изнесе цикъл от лекции за Греска от Западен Нил (ЗНТ) и Шмаленберг в Европа в последните години, както и за епидемията от Син език - серотип 8 в западна Европа в периода 2006-2008 г. Подчертано бе, че ЗНТ се разпространява в Европа и обхваща все по-нови райони и това се дължи на няколко фактора, спомагащи за развитието на това векторно заболяване. Откриването на специфични за вируса на ЗНТ антитела при крайни готоприемници (“dead-end”) еквиди подсказва, че т.н. мостови (“bridge“) вектори най-вероятно са въввлечени в цикъла на предаване на вируса. Това следва да има предвид когато се оценява риска за хората, които обитават селските райони, заселени с

предимно с популации от възрастно население (възраст>50г.), група, застрашена най-често от проява на нервноинвазивно заболяване при инфекция с вируса на ЗНТ. Имайки предвид фактите около географското разпространение на ЗНТ в последните години и, че повечето страни с регистрирано заболяване от ЗНТ през 2013 г. са били инфектирани и през 2010, 2011 и 2012 г. (Русия, Гърция, Румъния, Туция, Израел, Италия и др.) показва, че ЗНТ се превръща от една ново-възникваща в повечето райони Европа инфекция в стационарна с елементи на ензоотичност и ясно изразена лятно-есенна сезонност на проявление.

Анализът на научните факти и данните от развитието на заболяването в Европа показват, че се очаква по-нататъшно разпространение на инфекциите със ЗНТ в следващите години, включително и в съседни на засегнатите до момента страни, където екологичните параметри са благоприятни и се осъществява връзка между мигриращи прелетни, резидентни птици, компетентни вектори-комари и другите гръбначни животни (в т.ч. селскостопански) и човека.

За нашата страна е необходимо е да се разработи национална програма за надзор на ЗНТ, която да се изпълнява съвместно със здравните власти и да включва и нови региони на проучване. Препоръчваме да се използват сентинелни (индикаторни) животни, които да включват както местни птици така и еквиди. Необходимо е също така да се осъществява и постоянен надзор над векторите. Особено внимание следва да се обърне на онези региони, които се считат за рискови за поява на заболяването и се характеризират с тясно съжителство на чувствителни животни в близост до влажни територии, посещавани от големи колонии разнообразни видове мигриращи прелетни птици по миграционните пътища *Via Pontica* и *Via Aristoteles*, които могат да бъдат носители и източник на инфекция с вируса на ЗНТ.

Срещата завърши с дефиниране на празните и слабите места в работата на страните в превенцията и контрола на трансграничните вирусни заболявания по животните, имащи отношение към този проект и с изработване на препоръки към Компетентните органи за преодоляването им. Колективът от България ще участва активно в подготовката на новия проект за следващия програмен период.

26 октомври 2013г.

Проф. д-р Георги Георгиев, д.в.м.н.- експерт в ЦОР при БАБХ